3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قىزمەتى جۇنىندەگى ئاگىمە ئەمەلىيەتنىڭ رۇھىنى ئۈيرەنەيلىك، دايەكتىلەندۈرەيلىك
جاڭا داۋىردەگى جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇلۇشىنا تۆھپە قوشايلىق

100 جىلدىق كۈرەس جولىندا جاڭا ساياھەت باشلانايلىق

حۇ چېڭشان:

اراتۇرىكتى قورغاۋ سوۋەتىندا باندىلاردى جويغان قاھارمان

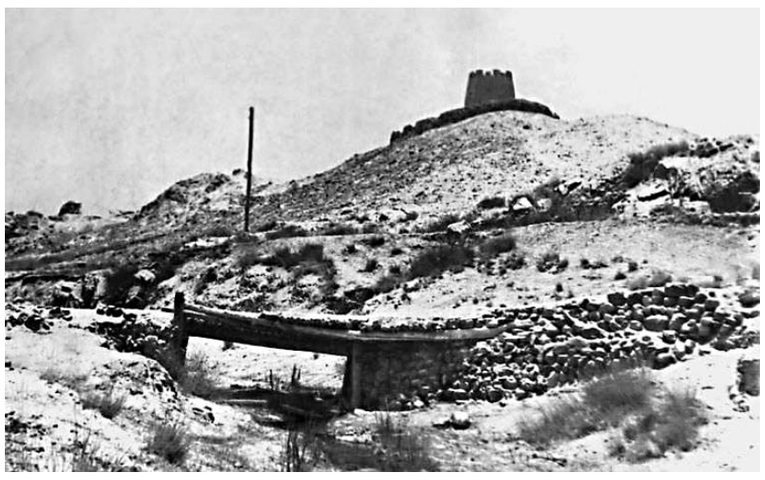

1950 ـ جىلى اراتۇرىكتى قورغاۋ سوۋەتىنىڭ بەيشان تاۋىنداغى مايدان ورنى.

□ سۈرەتتە شىنجياڭ ئوندىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۇانى 5 ـ شىسى شەجىرە كەڭسىسى بەرگەن

حۇ چېڭشان.

□ اراتۇرىكتى قورغاۋ 40 كۈندىك شايقاسىنىڭ ھەسكەرتكىش سارايى بەرگەن

تۈلغالار ارخىۋى

حۇ چېڭشان، 1922 ـ جىلى تۇغان، جىنان ۋىلايىتىنىڭ خۇاشيان ئاۋاننان. 1939 ـ جىلى قوشنا كىرگەن، 1940 ـ جىلى 5 ـ ايدا جۇڭگو كومۇنىستىك پارتىيەسىنا مۇشە بولغان. 1950 ـ جىلى اراتۇرىكتىنى قورغاۋ سوۋەتىندا وسپاننىڭ، يولۇاستىڭ 700دەن ئىستام قالدىق باندىلارنىڭ 40 كۈن قورشاۋىندا قالادى، حۇ چېڭشان 2 ـ لياندىغى قولباشچىلار مەن جاۋىنگەرلەردى باستاپ، باندىلارنىڭ 7 رەتكى سۇراپىل شابۇلىن تالقاندا، اراتۇرىك ئاۋان قالاشمىن قورغاپ قالادى. سول جىلى 9 ـ ايدا "مەملەكەتتىك سوۋەت قاھارمانى" دېگەن ئاتاق ئاتىمىن الادى؛ 1951 ـ جىلى 3 ـ ايدا 1 ـ دالا ارمىيەسى جانە باتىس سولتۇستىك ئەسكەرى رايونى 2 ـ لياڭنا "قۇرىشتاي قاھارمان لياڭ" دېگەن ئاتاق بەرىلدى. 2002 ـ جىلى 9 ـ ايدىڭ 22 ـ كۈنى حۇ چېڭشان شۇيجوۋدا ناۋقاستان 80 جاسىندا قايتىس بولدى.

□ انار بۇلت / شىنجياڭ گازىتىنىڭ ئەتلىشى ۋە يۇڭگۇي، ھەركىتى ئەتلىشى لي جۇڭگۇي

بىيلىق چېڭمىڭ كۈنىندە اراتۇرىك ئاۋدان قالاشقىنا قالىق قار ئەتۇسىپ، ئاۋدان قالاشقىنىڭ سولتۇستىگىندەگى ھەڭ بىيىك شوقى جەڭىس شوقىسى كۈمىستەي ئېپاق تۇسكە ۋراندى.

بۇل بىيىك شوقىغا شىقىشقىز تۇتاس قالاشق الاقاندەك بولىپ كورىنەدى، ايگىلى اراتۇرىكتى قورغاۋ سوۋەتىندا، بۇل شوقى ارمىيامىزدىڭ قورغانىستىق شايقاسىنىڭ نەگىزگى مايدانىنىڭ ئەبىرى بولغان.

71 جىلدىڭ الدىندا، "مەملەكەتتىك سوۋەت قاھارمانى" حۇ چېڭشان 108 قولباسلار مەن جاۋىنگەرلەردى باستاپ، وقشاۋ قالغان اراتۇرىكتە جان قىيارلىقپەن شايقاس جۇرگىزىپ، وزدەرىنەن 7 ەسە كوپ باندىلارمەن 40 كۈن شايقاسىپ، سوڭىندا جەڭىسكە جەتەدى.

قار جىم ـ جىلاس قاپالاقتاپ تۇر. جەڭىس شوقىسىنىڭ ەتەگىندە بولاتتان سالىنغان شارباق جول تاۋغا قاپتالداي كوتەرىلىپ، شوقى باسىنا جەتەدى. 1950 باسپالداعى بار شارباق جول 4 جەردەن بۇرىلىس جاسايدى، بۇل 1950 ـ جىلغى 40 كۈندىك سوۋىقا ۋاكىلدىك ەتىپ تۇر.

باسپالداقپەن جوعارى كوتەرىلسەڭىز، تاريحتاعى سوۋەت ئەتۇتنى كوز الدىڭىزعا كەلگەندەي بولادى.

وقشاۋ قالانى تاپجىلماي 40 كۈن قورعادى

جەڭىس شوقىسىنىڭ توبەسىندە جىم ـ جىلاس كۈيدە تۇرعان ئەبىر بەكىنىس تۇتاس شوقىنى ايدىندى دا ايباتتى ەتىپ كورسەتىپ تۇر.

اراتۇرىكتى قورغاۋ سوۋەتىندا بۇل بەكىنىس اسا ۋلكەن رول اتقاردى.

1949 ـ جىلى 9 ـ ايدىڭ سوڭىندا شىنجياڭ بەيىت جولمەن ازات بولدى. ئەبىراق جەڭىلسىنە مويىنسال بولماعان امەريكا مەن جياڭ جيەشىنىڭ شىپوينداري وسپان مەن يولۇاس قاشقىن اسكەرلەر مەن قاراقشىلاردان كوپ ادام جيناپ، قۇمىل ايماعىندا قارۇلى بۇلىك قوزعايدى. باندىلار بۇلاپ ـ تالاپ، تۇناپ، ئورت قويادى. بۇل كەزدە، 16 ـ شىنىڭ نەگىزگى كۇشتەرى حۇڭلىۋ اڭعارى وڭىرىندە وسپان باندىنىڭ نەگىزگى كۇشتەرىن وكشەلەي سوققىلاپ جۇرگەن، اراتۇرىكتەن 100 كيلومەتردەن استام قاشقىنا ەدى. سوۋەت جاعدايى شيەلەنسپ، 2 ـ لياڭ مەن نەگىزگى قوسىننىڭ بايلانىسى ئۇزىلىپ قالادى.

باندىلار جان ـ جاقتان قورشاپ، اراتۇرىك وقشاۋ قالاعا اينالادى.

تۇتاس لياڭدا بار ـ جوعى تەك 108 كوماندىر ـ جاۋىنگەر، ال اۋدان ىشىندە تاعى كوپتەگەن بۇقارا بار، جاعداي قاتەرلى ەدى. حۇ چېڭشان دەرەۋ ئەبىر پاي اسكەردى بەيشان تاۋىن الدىمەن يەلەۋگە جىبەرىپ، بەكىنىسكە سۇيەنىپ شايقاس شەبىن تاباندىلىقپەن قورعايدى؛ ەندى ئەبىر پاي اسكەر نانشان تاۋىن يەلەپ، اۋدان قالاشعىن قورعاپ قالاتىن 2 بىيىك جەردى مەڭگەرەدى. سونىمەن بىرگە، ول كوپشىلىكتىڭ توڭكەرىستىك قاھارماندىق رۇحتى ساۋلەلەندىرىپ، باندىلارمەن سوڭعا دەين ايانباي السىپ، اراتۇرىكتى جان قيارلىقپەن قورعاۋعا ۇندەيدى.

3 ـ ايدىڭ 30 ـ كۈنىنەن باستاپ جاۋ جان ـ جاقتان انتالاپ ارمىيامىزعا توقتاۋسىز شابۇل جاسايدى. حۇ چېڭشاننىڭ قولباسشىلىعىندا 2 ـ لياننىڭ قولباسشىلارى مەن جاۋىنگەرلەرى ەرلىكپەن شايقاس جۇرگىزىپ، 5 ـ ايدىڭ 7 ـ كۈنىنە دەيىنگى 40 كۈندە باندىلاردىڭ 7 رەتكى كەڭ كولەمدەگى شابۇلىن ىركەس ـ تىركەس تويتارىپ، وندىعان رەتكى شاعىن كولەمدەگى شابۇلىن تالقاندا، نەشە ئەجۇز باندىنى اتىپ ئولتىرىپ، جارالاپ، ەسىركەن باندىلارعا اۋىر سوققى بەرىپ اپتىعىن باسادى.

وسيەت: "ەگەر مەن قۇربان بولسام..."

"قاھارماننىڭ اسقاق جىگەرى زەڭگىر اسپاندى جاڭعىرتىپ، شۇعىلالى ئەزى كەينىگىلەردىڭ جۇرەگىنە شۇقاق شاشتى". اراتۇرىك اۋدانىنداعى قۇربانداردار قابىرستاندىعىنىڭ قاقپاسىنىڭ 2 جاعىنداعى تاس دەڭگەككە ويىلعان وسى بوساعالىق جازۇ حۇ چېڭشان مەن 2 ـ لياندىغى كوماندىر ـ جاۋىنگەرلەردىڭ ايعاعى سىپەتتى.

اراتۇرىك اۋدانى تاۋلى وڭىرگە ورنالاسقان، 4 ـ ايدىڭ وزىندە ۇنەمى قار جاۋىپ جاتادى، ونىڭ ۇستىنە ئەتۇنى نزعار سۇۋىق، بورانى قاتتى بولادى. 71 جىلدىڭ الدىندا وسى سوۋەت تا 4 ـ ايدا بولعان، ول كەزدە ئەتۇن سۇۋىق ەدى، شەپتە وت جاعىپ، دىستىق ۇرتتاۋ مۇمكىن بولماعاندىقتان، بارلىق كوماندىر ـ جاۋىنگەرلەر امالسىز شىكى ئەبىدايدى تالعاجاۋ ەتەدى. مىنە وسىنداي ورتادا، حۇ چېڭشان جاۋىنگەرلەردى باستاپ بەكىنىس پەن اكوپ ىشىندە 35 ئەتۇندى وتكىزىپ، 4 رەتكى قالدىق قاردىڭ سوققىسىنا توتەپ بەرەدى.

بولاتتاي جىگەر پارتيانىڭ باسشىلىعىنداعى حالىق ارمياسىنىڭ جاۋدى جەڭۇدەگى اسلى.

باندىلاردىڭ 4 ـ ايدىڭ 16 ـ كۈنگى 3 ـ رەتكى كەڭ كولەمدى شابۇلىندا، نانشان تاۋىنداعى شەپتى قورعاپ تۇرعان 2 ـ لياننىڭ 7 ـ باننەن ئولىم ـ ئجىتىم ئبىرشاما كوپ بولادى. حۇ چېڭشان جلجەمالى ئباندى باستاپ كومەككە بارۇدى ۇيىعارادى، اتتاناردىڭ الدىندا، ول شەپتە قالعان جەتەكشى ۋاڭ پىڭيۇەگە بايىپپەن: "ەگەر مەن قۇربان بولسام، سەن مەنىڭ ورنىما 2 ـ لياڭنا جەتەكشىلىك ەتىپ سوڭىنا دەين ايقاسىپ، اراتۇرىكتى باتىل قورعا" دەپ تاپسرادى.

"جاۋىنگەرلەردى تاباندىلىقپەن شايقاسۇعا ىنتالاندىرۇ ئۇشىن، حۇ چېڭشان پۇلەمەدىن 40 كۈن جاننان تاستامادى"، ـ دەيدى سول جولعى باندىلاردى الاستاۋ جانە قۇتقارۇ ـ كومەكتەسۇ سوۋەتىنا قاتناسقان 16 ـ شىنىڭ قارت جاۋىنگەرى حۇاڭ دىڭياۋ 2012 ـ جىلى 9 ـ ايدا: "2 ـ لياننىڭ مەن نەگىزگى قوسىننىڭ بايلانىسى ئۇزىلىپ كوپ وتپەي، شجاڭ، جىڭۇي قاتتى شىرشىق اتىپ، بارلاۋشىنى جاسانىپ كەينىپ تاۋعا شعۇعا جىبەرەدى، وعان جولىققان باندىلار 2 ـ لياننىڭ تۇڭعىل جويىلدى دەپتى. قايتىپ كەلىپ مالىمەت ەتكەندە، شجاڭ مەن جىڭۇي بۇعان سەنبەدى. حۇ چېڭشان ۇزدىك قولباسشى تۇرسا، ولاردىڭ جويىلىپ كەتۋى مۇمكىن ەمەس قوي؟ دەيدى. ئسويتىپ، شجاڭ مەن جىڭۇي 2 يىڭدى قۇتقارۇعا، كومەكتەسۇگە اتتاندىردى".

1950 ـ جىلى 5 ـ ايدىڭ 7 ـ كۈنى حۇاڭ دىڭياۋ كومەكشى قوسىن قاتارىنا قوسلادى. كومەكشى قوسىن اراتۇرىككە جەتەدى. حۇ چېڭشان 2 ـ لياندىغى جاۋىنگەرلەردى باستاپ قاھارلى ايبىنمەن شابۇلعا شعىپ، كومەكشى قوسىنمەن بىرگە باندىلاردىڭ تاس ـ تالقانىن شىعارادى. 40 كۈندىك ايقاستان كەيىن، اراتۇرىكتى قورغاۋ سوۋەتىنا جەڭىسكە جەتەدى.

سوۋەتنا 32 قولباسى مەن جاۋىنگەر قۇربان بولادى. اراتۇرىك اۋدانىنداعى قۇربانداردار قابىرستاندىعىندا، جاپ ـ جاسىل قاراعاي، شىرشالارمەن كومكەرىلگەن قۇربانداردار زيراتىنىڭ ئاربىرىنىڭ الدىنا تۇڭعلدەي مرامور تاستان قۇلپىتاس ورناتىلىپ، وڭ بەتىنە قاھارماننىڭ اتى ـ ئجونى، تەرىس بەتىنە ئومىر بايانى ويىلىپ جازىلعان.

قىزىل گەن وسى ارادا جالعاستى

"اكەم ئوزىنىڭ اڭگىمەسى تۇرالى كوپ ايتا بەرمەيتىن. ئبىز اعالى ـ قارىنداس تورتەۋىمىز ەسەيگەن سوڭ عانا اكەمىزدىڭ بۇرىن مەملەكەتتىك سوۋەت قاھارمانى بولعانىن بىلدىك"، ـ دەدى اكەسى تۇرالى حۇ جيانگو 4 ـ ايدىڭ 19 ـ كۈنى ماقتانىشپەن.

حۇ جيانگو حۇ چېڭشاننىڭ ۇلكەن ۇلى، بىيل 70 جاستا، قازىر جياڭسۇ ولكەسىنىڭ شۇيجوۋ قالاسىندا تۇرادى.

1950 ـ جىلى 5 ـ ايدىڭ 7 ـ كۈنى اراتۇرىكتى قورغاۋ سوۋەتى جەڭىسكە جەتەدى. 5 ـ ايدىڭ 9 ـ كۈنى حۇ چېڭشانعا 6 ـ ارمىيا "ەرەكشە دارەجەلى سوۋەت قاھارمانى" اتاعىن بەرەدى.

5 ـ ايدىڭ 19 ـ كۈنى جۇڭگو حالىق ازاتتىق ارمياسىنىڭ ورىنباسار باس سىلىڭيۇانى، 1 ـ دالا ارمياسىنىڭ سىلىڭيۇانى پىڭ دىحۋاي ماراپاتتاۋ ـ شابىنتاندىرۇ تەلەگراممەسىن جولداپ، حۇ چېڭشان مەن 2 ـ لياندىغى بارلىق قولباسشىلار مەن جاۋىنگەرلەردى ايرىقشا القايدى ـــ "سىزدەردىڭ وسىنداي قايسار، ەر جۇرەك، قيىندىقتى جەڭىپ، شەرلىكپەن سوۋەت جۇرگىزەتىن رۇحتاردىڭىز حالىق ازاتتىق ارمياسى دەگەن اتقا ابدەن لايىق".

حۇ جيانگو بىلاي دەدى: "اكەم ئومىر بويى دۇنيە ـ مۇلىك جيماعان ادام، سوۋەتتىڭ ەڭبەگى ئۇشىن العان مەدالدارىنىڭ بارلىعىن جۇڭگو اسكەري مۇزەيىنە ماراپىنا وتكىزدى. ول 3 نارسەنى كوڭىلىنىڭ ەڭ بىيىك تورىنە قويىپ ئوتتى، ئبىرى، شانشي ـ گانسۇ ـ نىڭشا شەكارا ئوڭىرى ۇكىمەتى بەرگەن قالىق پوپايكا، وعان 'ەرەكشە دارەجەلى ەڭبەك قاھارمانى' دەگەن جازۇ كەستەلەنگەن. قالعان ەكەۋى، 1955 ـ جىلى اكەمىزگە شاۋشياۋ اسكەري شەنى بەرىلگەن كەزدە العان 3 ـ دارەجەلى ئبىر دەربەس ەركىندىك وردەنى، 3 ـ دارەجەلى ئبىر ازاتتىق وردەنى ەدى". قازىرگى تاڭدا، حۇ جيانگو وسى ەكى وردەندى ئالى ساقتاپ وتىر ەكەن.

1951 ـ جىلى حۇ چېڭشان يىلىڭ كادرى رەتىندە، نانجىڭ اسكەري شۇەيۇانىنا وقۋعا ارنالىپ قابىلدانادى. وقۋ تاۋسقان سوڭ، ول مەكتەپتە قالىپ تاربيەشى بولادى. 1962 ـ جىلى ول ئوزى ىرىقتىلىقپەن سۇرانىپ، شيزاڭ اسكەري رايونىنا اۋىسىپ بارىپ، جۇڭگو ـ ئۇندىستان شەكاراسىندعى ئبىرىنشى شەپتە 4 جىل تۇرادى. 1966 ـ جىلى ول اۋرۋ سەبەبىنەن قوسىنان كەتىپ، شۇيجوۋ قالاسىنا كاسىپ اۋىستىرىپ بارىپ، دەمالىسقا شىققانشا سول جەردە قىزمەت ىستەيدى.

"1951 ـ جىلى شىنجياڭنان كەتكەننەن كەيىن اكەم قايتىپ بارعان جوق"، ـ دەيدى حۇ جيانگو، ـ "اكەمنىڭ شىنجياڭعا سۇيىسپەنشىلىگى تەرەڭ ەدى. قايتىس بولاردىڭ الدىندا ول بىزگە شىنجياڭ تۇرالى كوپ ايتىپ، جاۋىنگەر سەرىكتەرىمەن بىرگە شىنجياڭدا سوۋەت جۇرگىزگەن كەشىرمەلەرىن دە بايان ەتكەن بولاتىن. ايتسە دە، ول ئوزىنىڭ سوۋەت اڭگىمەلەرىن ەشقاشان اۋىزعا العان ەمەس".

قاھارمان كوز جۇمعانىمەن، رۇحى ماڭگى جاسايدى. قازىرگى تاڭدا، حۇ چېڭشان مەن ونىڭ جاۋىنگەر سەرىكتەرى جان قيارلىقپەن قورعاعان اراتۇرىك اۋدانى قىزىل نزدەرمەن ايشىقتالىپ، قىزىل گەندى جالعاستىرۇدا، ەكونوميكالىق، قورعامدىق ىستەر جەدەل دامىپ، حالىق بۇقاراسى باقىتتى، الاڭسىز، تىنىش ئومىر كەشىرۇدە. اعا بۇىن ارداگەرلەر اشقان قىزىل جول وسى جەردە ونان سايىن كەڭەيە تۇسۇدە.

قۇمىل اۋياتسيا بەكەتى:

جۇڭگوعا كومەككە بەرىلگەن سوۋەت ۇشاقتارى وسى ارادان ۇشتى

حيكايالار ⑫

□ انار بۇلت / شىنجياڭ گازىتىنىڭ ئەتلىسى گاۋ ۋا

قۇمىل اۋەجايىنان قاشقىنعى 2 كيلومەترگە جەتپەيتىن جەردە، كەرىپش ـ بەتون قۇرىلمىدى سوۋەت ۇلگىسىندەگى قۇرىلىس بار، بۇل ارا جاپون شاپقىنشىلاردىنا قارسى سوۋەت كەزىندە اتى ايگىلى قۇمىل اۋياتسيا بەكەتى بولاتىن. قۇمىل اۋياتسيا بەكەتى سول كەزدە باتىس سولتۇستىك حالقارالىق قاتىناس جەلىسىندەگى سوۋەت ۇشاقتارىن قۇراستىرۇ بازالارىنىڭ ئىرى ەدى، 1937 ـ جىلدىڭ سوڭىنان كەيىن، سوۋەت وداعىنىڭ جۇڭگوعا كومەككە بەرگەن كوپتەگەن سوۋەت ۇشاقتارى وسى ارادا قۇراستىرىلعاننان كەيىن جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوۋەتتىڭ الدىڭعى شەبىنە اتتانادى.

وداقتاس ەلدەردىڭ اسكەري كومەك زاتتىق ماتەريالدارىنىڭ تاسىمالدانۇىن قامتاماسىز ەتۇ ـــ شىنجياڭنىڭ جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوۋەتقا بولعان ئبىر ۇلكەن ۇلەسى. سوۋەت وداعىنىڭ جۇڭگوعا كومەككە بەرگەن زاتتىق ماتەريالدارىنىڭ تاسىمالدانۇ ماسەلەسىن شەشۇ ئۇشىن، دىحۋادا (قازىرگى ئۇرىمجى) ورتالىق تاسىمال كومىتەتىنىڭ شىنجياڭ بولىمشە كومىتەتى قۇرىلادى، سونىمەن بىرگە جۇڭگو كومۇنىستىك پارتياسى ورتالىق كومىتەتىنىڭ شىنجياڭدا تۇراتىن ۋاكىلدەرىنىڭ قۇلشىنىنىڭ ارقاسىندا، قۇرلىق جولى جانە اۋياتسيا حالقارالىق جۇڭگوعا كومەككە بەرىلگەن زاتتىق ماتەريالدار قىزىل تاسىمال جەلىسى اشىلادى، مۇنىڭ ىشىندەگى اۋياتسيا جەلىسى ـــ الماتىدان قۇلجا، دىحۋا، قۇمىل، جيۋچۋان ارقىلى لانجوۋعا جەتەتىن اۋە تاسىمال جەلىسى ەدى. وسى اۋە تاسىمال جەلىسىنىڭ ىركىلىسسىز بولۇىن قامتاماسىز ەتۇ ئۇشىن، شىنجياڭ قۇلجادان قۇمىلعا دەين 5 اۋياتسيا بەكەتىن قۇرادى. كومۇنىستەر وسى ئۇشىن كوپ تەر توگەدى، ماۋ زەمين شىنجياڭ ولكەلىك قازىنا مەڭگەرمەسىنىڭ قىزمەتىن باسقارىپ تۇرعان كەزىندە، حالقارالىق تاسىمال جەلىسىنە سايات حات ـ قاتناستى بارلىق حات ـ قاتناستىڭ الدىنا قويىپ، كەلگەن زامان دەرەۋ ئبىتىرۇدى تالاپ ەتەدى. قۇمىل اۋياتسيا بەكەتىن كەڭەيتىپ سالۇ كەزىندە، كومۇنىستەردىڭ ۇندەۋىندە قۇمىل جۇرتشىلىعى اقشاسى بارلارى اقشا شىعارىپ، ەڭبەككۇشى بارلارى ەڭبەككۇش شىعارادى، ئبىر جىلعا جەتپەيتىن ۋاقىتتا بەنزين قامباسى، وق ـ ئدارى قامباسى، بولشەك قامباسى، اۋەجاي لاپاسى، اۋتوكولىك قويماسى جانە ۇشاق جوندەۋ زاۋود ۇيلەرى سياقتىلار ىركەس ـ تىركەس سالىنىپ ئبتىپ، پايدالانۋعا بەرىلەدى.

سوۋەت وداعىنان ۇشقان ئبىر ئبولىم شاعىن تۇرپاتتى ۇشاقتار شىنجياڭ ارقىلى لانجوۋعا بارۋ جولىندا توقتاۋسىز ۇشۇ قۇاتى ئالسز بولعاندىقتان لانجوۋعا توتە جەتە الماپتىن. سوندىقتان سوۋەت وداعىنىڭ ماماندارى ۇشاق بولشەكتەرىن قۇمىلعا تاسىپ اپارىپ قۇراستىرۇ ۇسىنسىن بەرەدى.

جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوۋەت جاعدايىنىڭ وزگەرىسى قۇمىلدى لەزدە سوۋەت وداعىنىڭ جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوۋەت ۇشىن جۇڭگوعا كومەككە بەرگەن زاتتىق ماتەريالدارىنىڭ ماڭىزدى قامداۋ بەكەتىنە اينالدىرادى. جۇڭگو مەن سوۋەت وداعىنىڭ تەحنيكتەرى، جۇمىسشىلارى ۇنەمى كۇندىز ـ ئتۇنى قىزمەت ىستەپ، ۇشاق بولشەكتەرىن تاسىعان اۋتومويىلدەر جەتە سالىسمەن دەرەۋ ساندىقتى اشىپ قۇراستىرىپ، ۇشۇدى سىناق ەتەدى. سول كەزدەگى قۇمىل اۋياتسيا بەكەتى جۇڭگو جاق بەكەتىنىڭ باستىعى شۇي شوۋتۇڭ ەستەلىگىنە بىلاي دەپ جازادى: 15—伊 قوس قاناتتى سوۋەت ۇشاعى قۇمىلعا جەتكىزىلگەننەن كەيىن قۇراستىرىلدى، ۇشاق بولشەكتەرى اۋتومويىلمەن قۇمىلعا (ەكى اۋتومويىلمەن ئبىر ۇشاق تاسىلدى) جەتكىزىلدى. اۋتومويىل بەكەتكە كەلگەننەن كەيىن، الدىن الا قازىلعان جەر استى جولىنا دەرەۋ كىرگىزىلىپ، ونان كەيىن بۇراندالارى ەتىلىپ، تراكتورمەن ۇشاق تۇلعاسى سۇيىرەپ شعارىلدى، ونان سوڭ تاعى ئبىر اۋتومويىلدەگى ئۇش قاباتتى پانەركالى ساندىق اشىلىپ، وڭ ـ سول، ۇستىڭگى ـ استىڭعى قاناتى الپ شعىلىپ، زاۋودتان شققان رەت ئنومىرى جانە تۇسىندىرمەسى بوينىنا ۇشاق قاناتى ورناتىلىپ بولعاننان كەيىن بەنزين قۇيىپ سناپ كورىلدى.

ساناققا قاراعاندا، 1937 ـ جىلى 10 ـ ايدان 1939 ـ جىلى 8 ـ ايعا دەين سوۋەت وداعىنىڭ جۇڭگوعا كومەككە بەرگەن اسكەري زاتتىق ماتەريالدارىنىڭ اراسىندا 985 ۇشاق، 82 تانكى، 1300 نەشە زەڭبەرەك جانە قىرۋار ملتىق، وق ـ ئدارى، جابدىق قۇمىل ارقىلى جاپون شاپقىنشىلاردىنا قارسى سوۋەتتىڭ الدىڭعى شەبىنە جەتكىزىلگەن.

وتكەندەگى قۇمىل اۋياتسيا بەكەتى بۇگىنگى تاڭداعى قۇمىل · شىنجياڭ اۋياتسيا تاريحى كورمە سارايىنا اينالدى، ئار جىلى كوپتەگەن ەكسكۇرسيالاۋشىلار وسى ارايا ەكسكۇرسيالاي كەلىپ، سول سوۋەت ئورتى بوراعان جىلدارىدا قايتا ەسكە الىپ، جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوۋەت رۇحىن جالعاستىرادى.

(اۋتونومىيالى رايوندىق پارتكوم پارتيا تاريحى جانە حۇجات زەرتتەۋ ورنى، اۋتونومىيالى رايوندىق قوعامدىق عىلىمدار سالاسى بىرلەستىگى بىرلەسىپ داينداعان)

جايماڭاپ دەپ ماۋزۇنى ەستىڭىزدەر